

2026-03-03

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och utlänningslagen (SOU 2025:114)

Ju2025/02614

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) har uppmanats att yttra sig över innehållet i rubricerat betänkande. Myndigheten har den 1 mars 2026 bytt ledningsform och namn till Myndigheten för säkerhet och integritetsskydd (myndigheten). Nämnden utgör numera ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten. Remissvaret har på myndighetens vägnar beslutats av nämnden.

Nämnden har granskat förslagen främst med utgångspunkt från sin uppgift att ur ett rättssäkerhets- och integritetsskyddsperspektiv utöva tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet. Med den utgångspunkten uttalar sig nämnden om vissa av utredningens förslag avseende utökade möjligheter att använda tvångsmedel (kap. 6), mer effektiva regler om uppsikt och anmälningsskyldighet (kap. 7), utvisning av utlänningar som utgör ett indirekt säkerhetshot (kap. 10) och avlägsnande och kontroll av utlänningar som tillhör eller verkar för kriminella nätverk (kap. 12).

Utökade möjligheter att använda tvångsmedel (kap. 6)

Övergripande synpunkter

Lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar (LSU) utgör en särskild lagstiftning som tar sikte på kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet. Som utredningen beskriver möjliggör de s.k. kartläggande tvångsmedlen i 5 kap. LSU en kontinuerlig övervakning avseende en enskild på ett sätt som saknar motstycke i övrig tvångsmedelsreglering. Mot bakgrund av behovet av effektiv kontroll avseende de få personer som omfattas av lagstiftningen har nämnden ingen principiell invändning mot förslagen om utökade möjligheter att an-

vända kartläggande tvångsmedel. Nämnden har dock de synpunkter som redovisas nedan.

Tvångsmedel före beslut om utvisning (avsnitt 6.6.4)

Utredningen har haft i uppdrag att överväga om tvångsmedel enligt LSU ska få användas i ett tidigare skede än vad som är fallet i dag, och har bl.a. föreslagit att kartläggande tvångsmedel under vissa förutsättningar ska få användas före Migrationsverkets beslut om utvisning. Nämnden anser i likhet med utredningen att en reglering som möjliggör tvångsmedelsanvändning innan utvisningsfrågan prövats medför vissa betänkligheter från ett rättssäkerhetsperspektiv och med hänsyn till skyddet för enskildas fri- och rättigheter. Nämnden instämmer därför i utredningens bedömning att möjligheterna att använda kartläggande tvångsmedel före Migrationsverkets beslut ska vara mer begränsade än i ärendets senare faser.

Hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning avseende rumsavlyssningsuppgifter (avsnitt 6.7.1)

Ett tillstånd till hemlig rumsavlyssning enligt LSU föreslås bl.a. få avse en plats där det finns särskild anledning att anta att sådana brott som anges i 5 kap. 3 § första stycket LSU kan komma att planläggas eller förberedas. Motsvarande platskrav föreslås gälla för hemlig dataavläsning avseende rumsavlyssningsuppgifter.

Nämnden invänder inte mot att det införs en möjlighet att använda hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning avseende rumsavlyssningsuppgifter även i den särskilda utlänningskontrollen. Det föreslagna platskravet saknar dock motsvarighet i annan reglering om hemlig rumsavlyssning (jfr 27 kap. 20 e § andra stycket RB, 4 b § första stycket lagen [2007:979] om särskilda åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott [preventivlagen] samt 6 b § andra stycket och 8 b § första stycket lagen [2020:62] om hemlig dataavläsning). Det aktuella platskravet berörs endast kortfattat i betänkandet och något skäl för att göra avsteg från hur hemlig rumsavlyssning generellt regleras redovisas inte. Hur platskravet för hemlig rumsavlyssning enligt LSU bör utformas behöver enligt nämnden analyseras ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vissa ändringar och förtydliganden i lagen om hemlig dataavläsning (avsnitt 6.7.3)

Nämnden delar utredningens bedömning att det finns ett behov av vissa förtydliganden i lagen om hemlig dataavläsning avseende tvångsmedelsanvänd-

ning enligt LSU. De föreslagna bestämmelserna innehåller emellertid främst upprepningar av sådant som redan framgår av LSU vilket medför att lagtexten blir omfattande och svårtillgänglig.

Den pågående utredningen om hemliga och preventiva tvångsmedel (Ju 2025:04) har bl.a. i uppdrag att göra regleringen om hemliga tvångsmedel mer överskådlig. Frågan om hur regleringen avseende hemlig dataavläsning i LSU-fallen lämpligen ska utformas bör enligt nämnden avvakta tills nämnda utredning lämnat sina förslag.

Tillfälliga tillstånd avseende vissa tvångsmedel (avsnitt 6.8.2)

Utredningen föreslår en ordning med tillfälliga beslut avseende vissa hemliga tvångsmedel enligt LSU, med utgångspunkt i de förslag som i december 2024 lämnades av Utredningen om tvångsmedel mot underåriga (Ju 2023:12). Nämnden ifrågasätter inte behovet av en möjlighet att i vissa fall kunna fatta snabbare beslut om hemliga tvångsmedel i ärenden enligt LSU. Regeringen har dock, med hänsyn till den pågående översynen av regleringen om hemliga tvångsmedel, valt att inte gå vidare med de förslag om tillfälliga beslut som lämnades av ovan nämnda utredning.¹ Mot den bakgrunden och i syfte att säkerställa en enhetlig reglering anser nämnden att även förslagen i denna del bör avvakta tills Utredningen om hemliga och preventiva tvångsmedel lämnat sina förslag.

Frågan om tidsbegränsning (avsnitt 6.12)

Utredningen bedömer att den föreslagna regleringen om utökade möjligheter att använda tvångsmedel inte ska tidsbegränsas, bl.a. mot bakgrund av svårigheterna att få tillräckligt underlag för en meningsfull utvärdering. Nämnden anser dock att utredningens förslag som bygger på tidsbegränsad reglering i preventivlagen (avsnitt 6.7.1 och 6.8.1) lämpligen bör tidsbegränsas för att möjliggöra en gemensam utvärdering.

Personuppgiftsbehandling vid elektronisk övervakning (avsnitt 7.8.16)

Utredningen föreslår att förbud att lämna ett vistelseområde ska kunna kombineras med elektronisk övervakning (avsnitt 7.8) och att Polismyndigheten ska ansvara för verkställigheten av övervakningen (avsnitt 7.8.14). I de fall där utlänningen som är föremål för elektronisk övervakning har utvisats på grund

¹ Lagrådsremiss Bättre möjligheter att utreda brott av unga lagöverträdare och några andra processrättsliga frågor, 23 januari 2026.

av brott anser utredningen att lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område (polisens brottsdatalog) ska tillämpas på personuppgiftsbehandlingen och att det inte är nödvändigt med några ändringar i den lagen.

Enligt nämnden finns det oklarheter i utredningens resonemang angående tillämpligt regelverk för personuppgiftsbehandlingen i de fall där den utlänning som är föremål för övervakningen har utvisats på grund av brott. Om behandlingen bedöms ske i syfte att verkställa straffrättsliga påföljder faller den nämligen under brottsdatalogens (2018:1177) tillämpningsområde utan att det finns någon reglering om behandlingen i polisens brottsdatalog.² Frågan om hur personuppgifter får behandlas i dessa situationer bör därför bli föremål för en förnyad analys.

Utvisning av utlänningar som utgör ett indirekt säkerhetshot (kap. 10)

Utredningen föreslår en ändring av bestämmelsen om utvisning med hänsyn till Sveriges säkerhet (2 kap. 1 § andra punkten LSU) för att förtydliga att även utlänningar som utgör ett indirekt säkerhetshot kan utvisas med stöd av LSU. Utredningen bedömer att ingen förändring avseende förutsättningarna för att använda kartläggande tvångsmedel enligt 5 kap. 3 § första stycket tredje punkten LSU bör göras mot bakgrund av den föreslagna ändringen av utvisningsbestämmelsen.

Nämnden anser, av de skäl som utredningen framför, att förutsättningarna för att använda kartläggande tvångsmedel inte ska ändras. Ytterligare ett skäl för att inte ändra de krav som gäller för tvångsmedelsanvändning i dessa fall är enligt nämnden följande.

Förutsättningarna för utvisning enligt 2 kap. 1 § andra punkten LSU lämnar, både med nuvarande ordalydelse och utredningens förslag, ett betydande tolkningsutrymme för tillämparen. Att låta förutsättningarna för användning av tvångsmedel motsvara de som gäller för utvisning skulle innebära att den angivna personkretsen som kan bli föremål för åtgärderna är mycket vid. Det är enligt nämnden tveksamt om en sådan avgränsning av personkretsen skulle uppfylla de krav på precision som kan ställas på lagstiftning om hemliga tvångsmedel.³

² Prop. 2018/19:65 s. 161.

³ Se bl.a. Europadomstolens dom den 4 december 2015 i målet Roman Zakharov mot Ryssland, no 47143/06, p. 228–231.

Avlägsnande och kontroll av utlänningar som tillhör eller verkar för kriminella nätverk (kap. 12)

Utredningen föreslår att en ny ärendekategori, polisiära utlänningsärenden, införs i utlänningslagen (2005:716). Utredningen bedömer att en reglering om tvångsmedel avseende utlänningar som omfattas av den föreslagna ärendekategorin inte bör införas.

Utredningen har utförligt redogjort för de skäl som talar emot att införa en särskild reglering om tvångsmedel i polisiära utlänningsärenden, bl.a. att det är oklart om det finns ett behov av åtgärderna och att det kan ifrågasättas om en sådan reglering skulle vara förenlig med grundläggande fri- och rättigheter.

Nämnden delar utredningens bedömning i dess helhet. Behovet av en särskild reglering om tvångsmedel avseende utlänningar som omfattas av den föreslagna ärendekategorin kan enligt nämnden ytterligare ifrågasättas mot bakgrund av de förslag som nyligen presenterats i betänkandet Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar (SOU 2026:13). I dagsläget skulle det därför enligt nämnden vara oacceptabelt att införa en sådan reglering.

Detta yttrande har beslutats av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. I beslutet har Gunnel Lindberg (ordförande), Eva Melander Tell, Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring Carlsson, Anna Ekström, Matheus Enholm, Jon Karlfeldt, Helene Odenjung och Per Schöldberg deltagit.

Föredragande har varit Lovisa Widerström.

Gunnel Lindberg